

TERVEYDENHOITAJAKOULUTUS VALMENTAA MONIAMMATILLISEEN YHTEISTYÖHÖN

Miia Tuominen, th, FT, kehityspäällikkö, Turun yliopisto
Hanna Ollikkala, sh/th, TtM, lehtori, Turun ammattikorkeakoulu

Taustaa

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tavoitteena on palvelujen yhteensovittaminen niin, että asiakas saa tarvitsemansa palvelut kokonaisuutena, joustavasti ja oikeaan aikaan. Tämä edellyttää asiakkaan ympärille koottua palvelujärjestelmää, jossa ammattilaiset toimivat yhteistyössä ymmärtäen toistensa roolin ja osaamisen.

Moniammatillisella yhteistyöllä tarkoitetaan ammattien välistä yhteistyötä yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Lähtökohtana on käsiteltävän asian tarkastelu sekä oman että toisen ammatin näkökulmasta (Freeth & Reeves 2004). Moniammatillinen yhteistyö rakentuu ammattilaisten vuorovaikutuksessa, jonka onnistuminen edellyttää luottamusta, kunnioitusta ja yhteistyötaitoja. Yhteistyössä osapuolten tieto tuodaan yhteen ja löydetään asiakkaan kannalta parhaat ratkaisut. (Isoherranen 2012, Clancy ym. 2013.)

Terveystieteiden työssä moniammatillinen yhteistyö on tärkeää. Esimerkiksi neuvolan ja kouluterveydenhuollon laajat terveystarkastukset toteutetaan yhdessä muiden ammattilaisten kanssa (Hakulinen-Viitanen ym. 2012). Tulevaisuudessa moniammatillisen yhteistyön tarve kasvaa myös sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolella. Muun muassa lasten ja perheiden palvelut kokoavissa perhekeskuksissa terveystieteiden toimivat entistä monipuolisemmin varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja järjestöjen asiantuntijoiden kanssa (Pelkonen & Hastrup 2016).

Moniammatillista yhteistyötä on tarpeen harjoitella jo opintojen aikana. Koulutuksen tulisi mahdollistaa moniammatillinen oppiminen, jolloin eri alojen opiskelijat oppivat vuorovaikutuksessa yhdessä, toisiltaan ja toisistaan. (Barr ym. 2005, Murdoch ym. 2017.) Käytännössä tämä edellyttää koulutusorganisaatioiden ja -alojen rajat ylittävää yhteistyötä.

Moniammatillinen oppimisympäristö Monelle

Monelle on turkulaisten korkeakoulujen yhteinen moniammatillinen opintojakso. Sen juuret juontavat Turun yliopiston moniammatillisen opetusklinikan toimintaan, jonka myötä syksyllä 2015 käynnistyi uudenlainen yhteistyö sosiaali- ja terveydenhuollon koulutusaloilla. Toimintaympäristön nimeksi valittiin Monelle, joka kuvaa yhteistyön monialaisuutta ja monia hyötyjä. (Tuominen ym. 2017.)

Opintojakso on toteutettu kahtena vuotena. Mukana on ollut opiskelijoita ja opettajia psykologian, logopedian, sosiaalityön, lääketieteen, hammaslääketieteen, hoitotieteen, fysioterapian, toimintaterapian, sosiaalialan, hoitotyön ja terveydenhoitajatyön koulutusaloilta Turun yliopistosta, Turun ammattikorkeakoulusta sekä Åbo Akademiasta. Jatkossa mukana ovat myös Yrkeshögskolan Novia sekä Turun yliopiston opettajankoulutuslaitos.

Monellessa luento- ja seminaariopetus nivotaan asiakastapausten moniammatilliseen käsittelyyn. Opintojakson aikana opiskelijat syventävät osaamistaan asiakkaan tarpeiden ja ongelmien tunnistamisessa, arvioinnissa ja hoidossa. He oppivat eri ammattilaisten tehtävistä ja rooleista moniammatillisen palvelun, hoidon ja kuntoutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Opiskelijat syventävät ammatti-identiteettiään sekä kehittävät vuorovaikutus-, konsultaatio- ja päätöksentekotaitojaan.

Asiakastapauksia työstetään eri koulutusalojen opiskelijoiden muodostamissa moniammatillisissa ryhmissä. Työskentely tapahtuu verkossa, ryhmätapaamisissa sekä seminaareissa opettaja- ja konsulttitiimin ohjaamana. Tietoa työskentelyn tueksi tarjotaan opettajien ja kokemuskouluttajien pitämillä luennoilla. Opintojakson päätteeksi ryhmät esittävät asiakastapausten ratkaisut aitoa hoito- tai kuntoutuskokousta simuloiden. Opiskelijat toimivat tilanteessa ammattiroolissaan tuoden tapauksen käsittelyyn oman alansa asiantuntijuuden. Opettajat, konsultit ja muut opiskelijat esittävät kysymyksiä ja antavat palautetta. (Tuominen ym. 2017.)

Mitä olemme oppineet?

Opiskelijoilta ja opettajilta koottujen palautteiden valossa Monellessa on saavutettu monipuolisia oppimiskokemuksia. Tässä artikkelissa keskitymme terveydenhoitajakoulutuksen kannalta kiinnostaviin kokemuksiin. Tarkastelemme terveydenhoitajaopiskelijoiden palautteita sekä oppimista refleктоivan päiväkirjan merkintöjä.

Opiskelijat arvioivat työskentelyn muiden alojen opiskelijoiden kanssa yleisesti hyödylliseksi moniammatillisen yhteistyön oppimisessa. Myös ymmärrys asiakastilanteiden moniulotteisuudesta ja niissä vaadittavan osaamisen laajuudesta syveni.

“... Opin kurssilla taitoja toimia moniammatillisessa yhteisössä, opin keskustelemaan ja konsultoimaan sekä tuomaan omaa näkemystä esiin.”

“Tämä oppi helpottaa tulevaisuudessa työtäni, kun tiedän, että konsultoimalla saa apua...on tärkeää saada tietoa siitä, mitä muut tekevät, millaisia mittareita ja työotteita he käyttävät. On helpompaa keskustella, kun on yhteinen kieli, toisten käyttämät termit, tutkimukset ja arviointimenetelmät ovat edes vähän tuttuja.”

“Opin kuinka tärkeää kokonaisuuden hahmottamisen kannalta olisi yhteistyö, jos perhe joutuu käymään monessa paikassa”

Terveystenhoitajatyön opettajan näkökulmasta moniammatillisessa yhteistyössä onnistuivat niin opiskelijat kuin opettajatkin.

“Opettajien yhteinen innostus tarttui opiskelijoihin, organisaatioiden rajamuurit ylitettiin yhdessä. Olin hämmästynyt, miten ammattitaitoisesti terveydenhoitajaopiskelijat toimivat simuloidussa kuntoutuskokouksessa. Opiskelijat olivat tunnistaneeet oman osaamisensa ja jakoivat sen muille. Kaiken keskiössä oli asiakas, joka hyötyi tästä monialaisesta osaamisesta.”

Opiskelijat kokivat opintojakson hyödylliseksi ammatti-identiteettinsä syventymiselle.

“... oma ammattitilpeys ja ymmärrys siitä, että minulla terveydenhoitajana täytyy olla hyvin vahva ammatillinen osaaminen, koska sitä todella tarvitaan moniammatillisessa työssä. Kurssilla terveydenhoitajan rooliksi muodostui paitsi kasvuun ja kehitykseen liittyvä osaaminen, myös arkisten asioiden huomioiminen kuntoutuskokonaisuudessa.”

“Varmasti nämä kokemukset muokkaavat paremmaksi ammatillaiseksi. Mitä enemmän jaksan seistä moniammatillisuuden takana ja saisin olla osa sellaista tiimiä, uskon saavani onnistumista koko ajan enemmän”.

Opiskelijoiden kokemukset osoittivat opintojakson hyödyt myös terveydenhoitajatyön ja -koulutuksen näkökulmista.

“Terveystenhoitajan työsarka ja todellisuus tuli ihan eri tavalla vastaan ja antoi paljon ymmärrystä siitä, millaista tuleva työ tulee olemaan.”

“Aloin hahmottaa, miten iso ja tärkeä rooli minulla terveydenhoitajana olisi jos työskentelisin koulumaailmassa.”

“Moniammatillisuutta käsitellään koulutuksessa hyvin vähän, tai niin ettei se ole kovin mieleenpainuvaa. Monellessa asiaa käsiteltiin todella hyvin ja konkreettisesti. Minusta tämän tyylinen kurssi pitäisi ehdottomasti kuulua terveydenhoitajille.”

Lopuksi

Kokemukset Monellesta vahvistavat näkemystä siitä, että moniammatillisen yhteistyön perustaidot tulee sisällyttää sosiaali- ja terveystalan tutkintoihin johtavaan koulutukseen. (esim. Barr ym. 2005, Kangasniemi ym 2018).

Moniammatillisella koulutuksella voidaan tukea positiivista vuorovaikutusta ammatillaisten kesken ja lisätä toisten työn tuntemista (Thistlethwaite 2012), mikä näkyi myös Monellen opiskelijoiden ja opettajien kokemuksissa. Tutustuminen, vuorovaikutus ja innovatiivinen

yhdessä työskentely tukivat ammatillista kasvua ja syvensivät ymmärrystä muiden osaamisesta asiakkaan palvelukokonaisuudessa.

Monellen kehittäminen jatkuu Terveyskampus Turku -verkostossa (2018). Oppisisältöjä ja asiakastapauksia videoidaan, verkko-oppimisolustan käytettävyyttä ja luentojen vuorovaikutteisuutta parannetaan. Tavoitteena on vakiinnuttaa opintojakso korkeakoulujen opetussuunnitelmiin.

Terveystieteiden koulutusta on kehitettävä yhdessä muiden koulutusalojen kanssa. Tällä hetkellä oppimisympäristöt, joissa terveystieteen opiskelijat voivat opiskella yhdessä esimerkiksi lääkäri-, sosiaalityöntekijä- tai opettajaopiskelijoiden kanssa, ovat harvinaisia siitä huolimatta, että työelämässä nämä ammattilaiset toimivat tiiviissä yhteistyössä. Myös terveystietäjien täydennys- ja jatkokoulutuksen tulisi mahdollistaa moniammatillinen oppiminen.

Lähteet

Barr H, Koppel I, Reeves S, Hammick M & Freeth D. 2005. Effective interprofessional education: Argument, assumption, evidence. CAIPE & Blackwell Publishing, London.

Clancy A, Gressnes T & Svensson T. 2013. "Public Health Nursing and Interprofessional Collaboration in Norwegian Municipalities: A Questionnaire Study." *Scandinavian Journal of Caring Sciences* 27 (3): 659–668

Freeth D & Reeves S. 2004. Learning to work together: using the presage, process, product (3P) model to highlight decisions and possibilities. *Journal of Interprofessional Care* 18 (1), 43–56.

Hakulinen-Viitanen T, Hietanen-Peltola M, Hastrup A, Wallin M & Pelkonen M. Laaja terveystarkastus: Ohjeistus äitiys- ja lastenneuvolatoimintaan sekä kouluterveydenhuoltoon. 2012. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos, Opas 22. Helsinki.

Isoherranen K. 2012. Uhka vai mahdollisuus – moniammatillista yhteistyötä kehittämässä. Väitöskirja. Sosiaalitieteiden laitos. Helsingin yliopisto.

Kangasniemi M. ym. 2018. Optimoitu sote-ammattilaisten koulutus- ja osaamisuudistus. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 39/2018. 9.7.2018.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-545-7> 2.7.2018

Murdoch N, Epp S & Vinek J. 2017. Teaching and learning activities to educate nursing students for interprofessional collaboration: A scoping review. *Journal of Interprofessional Care* 31 (6), 744–753.

Pelkonen M & Hastrup A (toim.). 2016. Matalan kynnyksen palvelujen verkostoiminen - Perhekeskustoimintamalli. Suunnitelma kansallisen ja maakunnallisen toimeenpanon tueksi (projektisuunnitelma). Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma, Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki.

Terveyskampus Turku. 2018. <https://www.healthcampusturku.fi/suomeksi/> 9.7.2018.

Thistlethwaite J. 2012. Interprofessional education: a review of context, learning and the research agenda. *Medical Education* 46 (1), 58–70.

Turun yliopisto. 2018. Turun yliopiston moniammatillinen opetusklänikka. <http://www.utu.fi/fi/yksikot/soc/yksikot/psykologia/palvelut/opetusklänikka/Sivut/home.aspx> 9.7.2018.

Tuominen M. ym 2017. Monelle - Sosiaali- ja terveysalan moniammatillisen koulutuksen kehittäminen korkeakoulujen yhteistyönä. Teoksessa: Tuomi J. ym (toim) Taito2017: Oivaltamisen iloa. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja.